

Contactpersoon: Inge Staelens

Van klaslokaal naar stemhokje: lessen in Europese democratie

In 2024 mochten zestienjarigen voor het eerst stemmen voor het Europees Parlement. Een historisch moment, maar ook een grote verantwoordelijkheid. “We wilden onze leerlingen niet zomaar het stemhokje insturen zonder kennis of context”, zegt Inge Staelens van SASK Humaniora in Brugge. Via een combinatie van lessen, uitwisselingen en een groot politiek debat leerden de jongeren kritisch nadenken over democratie, Europese waarden en hun eigen rol als burger.

In de aanloop naar de Europese verkiezingen in 2024 bleek dat veel jongeren Europa als iets ‘ver van hun bed’ zagen. Bovendien halen ze hun nieuws vooral van sociale media, waar propaganda, fake news en beïnvloedingstechnieken schering en inslag zijn. “We vonden het onze plicht om onze leerlingen te wapenen”, vertelt Inge Staelens, leerkracht geschiedenis aan SASK Humaniora in Brugge. “Ze moesten begrijpen wat Europa doet, welke impact het heeft op hun dagelijks leven en hoe ze desinformatie kunnen doorprikken.”

Heel de school mee op de kar

Het Erasmus+-project kwam er niet van de ene dag op de andere. “In de maanden vooraf hebben we vakoverschrijdende lessen opgezet, EPAS-activiteiten (European Parliament Ambassador School) georganiseerd en Erasmus+-uitwisselingen voorbereid. Door die brede aanpak was er niet alleen aandacht voor kennis, maar ook voor kritische reflectie en democratisch engagement”, zegt Inge.

Hoewel het hele schoolteam en alle leerlingen op een bepaald moment werden meegenomen in het traject, lag de focus uiteindelijk op de derde graad (vijfde en zesde jaar). “De eerste lichting stemgerechtigde jongeren stond centraal, maar de weerklink van het project was voelbaar in de hele school”, benadrukt Inge.

Lessen, uitwisselingen en debat

In de aanloop naar de verkiezingen werd de klasagenda stevig omgegooid. “De vijfde- en zesdejaars kregen les over Europese integratie en de verschillende instellingen. Via rollenspelen leerden ze hoe landen binnen de Europese Unie met elkaar onderhandelen en compromissen sluiten. De vierdejaars kregen op hun niveau een aangepast pakket, zodat ook zij mee waren in het verhaal”, licht Inge toe.

Daarna volgde een tweede stap: vakoverschrijdend samenwerken. Leerkrachten geschiedenis en Nederlands vormden gemengde expertengroepen, waarin de leerlingen partijstandpunten analyseerden, programma’s vergeleken en drie goed onderbouwde vragen formuleerden voor politici.

“Tegelijkertijd verdiepten de leerlingen die actief waren in het European Parliament Ambassador School-project zich nog meer in het thema. Als ‘junior ambassadors’ bezochten ze de instellingen in Brussel en nadien brachten ze hun ervaringen terug mee naar school”, vertelt Inge.

Al die voorbereiding kwam samen in het hoogtepunt van het project: een groot politiek debat met Europarlementsleden, nationale politici, leerlingen uit Hongarije en Finland, en moderator Rob Heirbaut (VRT). “Onze leerlingen waren zenuwachtig, maar ook trots. Hun vragen waren scherp, actueel en to the point”, gaat Inge verder.

Internationale dimensie

Het project van SASK Humaniora kreeg ook een internationale dimensie via Erasmus+-uitwisselingen in Finland, Hongarije en Italië:

- In Finland leerden de leerlingen hoe propaganda werkt, volgden ze een lezing aan de universiteit van Jyväskylä en zetten ze zelf een socialmediacampagne op. “De actualiteit van de Finse presidentsverkiezingen maakte dit zeer concreet”, zegt Inge.
- In Hongarije werkten de jongeren rond democratie en dictatuur. Een bezoek aan Memento Park, waar standbeelden uit de Sovjetperiode staan, maakte een diepe indruk. “Onze Hongaarse partners betogen zelf voor het behoud van de rechtstaat. Dat confronteerde onze leerlingen met hoe vanzelfsprekend vrijheid in België lijkt”, zegt Inge.
- In Italië was het gevoelig om over partijpolitiek te praten, maar de leerlingen debatteerden wel over actuele thema’s. Inge: “Ze leerden er elkaars politieke systemen kennen en kwamen tot de conclusie dat democratie overal dezelfde basis heeft: debat en dialoog.”
- Tijdens de gastweek in Brugge bezochten de Erasmusgroepen samen het Europees Parlement en volgden ze workshops rond fake news en politieke propaganda.

Samen sterker

Het project groeide uit tot een echte teaminspanning. Niet alleen leerkrachten geschiedenis, Nederlands en Engels, maar ook collega's uit de wetenschappen en moderne talen sloten enthousiast aan. "Tijdens het slotdebat zat de zaal vol collega's, ook van wie niet rechtstreeks bij Erasmus+ betrokken was. Dat enthousiasme heeft het draagvlak in de leraarskamer alleen maar versterkt", vertelt Inge.

Ook de leerlingen reageerden bijzonder positief. "Ze voelden zich ernstig genomen als jonge burgers. We zagen hen nadenken, discussiëren en elkaar uitdagen, altijd met respect", vult Inge aan. Dat engagement werkte aanstekelijk: hun ouders waren onder de indruk van de inhoudelijke diepgang en enkele leerlingen zetten zelfs een stap verder door deel te nemen aan het European Youth Event in Straatsburg in juni 2025. "Ze keerden terug met meer vertrouwen, kritische zin en een sterk gevoel van Europese verbondenheid. Dat is exact wat we wilden bereiken."

Europese waarden als fundament

De school beschouwt Europese waarden als een richtinggevend kompas. “Vrijheid, democratie, mensenrechten en respect voor diversiteit zijn geen vanzelfsprekendheden. Het zijn waarden waarvoor elke generatie opnieuw bewust moet kiezen en zich moet inzetten”, benadrukt Inge. “Of zoals een leerling het tijdens een uitwisseling zei: eigenlijk zijn we allemaal hetzelfde, we spreken alleen een andere taal.”

Inge heeft nog een tip voor andere scholen die een Erasmus+-project willen opstarten. “Begin niet te groot, maar begin wel. Durf je jaarplan om te gooien, betrek collega's en geef leerlingen verantwoordelijkheid. Het vraagt veel inzet, maar de impact is enorm. Je krijgt er betrokkenheid, kritische burgers en een hechter schoolteam voor terug. Erasmus+ is meer dan internationalisering. Het is maatschappelijke vorming op zijn best”, besluit Inge.

“Erasmus+ is meer dan internationalisering. Het is maatschappelijke vorming op zijn best.”

— INGE STAELENS, SASK HUMANIORA BRUGGE